

Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca; ako je ta dan nedelja ali praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto za bolj premožne 2 goldinarja; za manj premožne rodoljube pa 1 gld. 50 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“, v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Leto XV.

V Celovcu, 10. grudna 1896.

Štev. 34.

Prijateljem in naročnikom!

Leto bliža se svojemu koncu in zopet prihaja čas, da se na novo naročajo časniki. Zaupljivo stopa „Mir“ pred svoje mnogoštevilne prijatelje in naročnike, svest si, da je svojo nalogo po skromnih močeh tudi v minulem letu vestno izpolnoval, se vedno potegoval za našo dobro slovensko stvar po starem geslu: Vse za vero, dom in cesarja!

Tako ostane tudi zanaprej! Da pa moremo izvrševati to nalogo, zato potrebujemo vsestranske podpore svojih prijateljev. Le s skupnimi močmi pridemo do svojega cilja. Mi ob meji se trudimo in delamo za Slovence, zato pa pričakujemo, da nas Slovenci tudi podpirajo z rednim naročevanjem lista.

Podpore potrebujemo tem več, ker nameravamo z. novim letom pričeti izdajati **redno zabavno-poučno prilogo**. To bode pa mogoče le tedaj, če nam ostanje zvesti dosedanji naročniki ter redno plačujejo naročnino, in če si pridobimo zadostno število novih naročnikov.

Kako velik pomen ima za koroške Slovence naš „Mir“, je znano. Treba samo pogledati na pisanje nasprotnih liberalno-nacijonalnih listov, da se prepričamo o tem. Nasprotnik pritiska z vso silo na nas. Branimo se, zagovarjamo in branimo svoje pravice odločno in neustrašeno, zato tudi žrtvujemo!

Obračamo se torej s prošnjo do svojih prijateljev in naročnikov zlasti na Koroškem, pa tudi po drugih slovenskih pokrajinah: ostanite nam zvesti vsi in pridobite nam prav mnogo novih naročnikov. Naročnina je dva goldinarja na leto. Čim bolj nas bodete podpirali, tem več vam bode mogel „Mir“ podati. „Mi za Slovence — Slovenci za nas“, ostane tudi zanaprej naše geslo!

Naročnina, z določnim dostavkom kraja in pošte, in z dostavkom, ali je kdo nov ali star naročnik, naj se pošlje čim prej, še pred novim letom, upravništvu „Mira“ v Celovcu, da vemo, pri čem smo.

Dobro časopisje je prevažno orožje v duševnih bojih naših dnij. Ne zanemarjajmo ga; vsak po svojih močeh delaj za dobro stvar s tem, da podpira dobre liste!

Uredništvo in lastništvo.

Železnica v Rožno dolino.

Kmetje pozor!

(Dopis iz Spodnjega Roža).

Vse, gospod in kmet, staro in mlado, govori pri nas le o železnici. Ta je za njo, drugi nasproti; eden misli, da bo koristila, drugi da bo škodovala. Tu in tam kakšna stara ženica modruje, da bode kmalu konec svetá, ker je menda že od nekaj prerokovano, da bode železnica v Rožno dolino zadnja na svetu. Poslušajmo te različne glasove.

„Železnica nam je neobhodno potrebna“, pravijo Borovčiči. Če železnice ne zidajo, potem naše fužine ne morejo obstati, ker pomanjkuje drv in vožnja s konji je predraga. Če pa fužine nehajo, kdo bode živil naše mlinarje, mesarje in druge obrtnike! Borovlje, nekaj tako slavna vas, so zgubljene, če ne bo železnice. Pa postavimo, da jo dobimo. Kakšna korist za nas! Naše fužine bodo cvetele, ljudje bodo imeli dovolj dela in še več denarja, trgovci, obrtniki, gostilničarji veliko zaslužka.* A Borovlje brez fužin skoraj nimajo obstanka. Zato so že poskrbele naše velezaslužne glave, ki so svoj „fortšrit“ najbolj pokazale s tem, da so nagnale občinske doklade na 49%. Zdaj pa hočejo še zidati novo šolo; to bode tudi kaj stalo in tako so občinski dokladi vedno bolj „fortšritlihi“. Če pa fužine nehajo, neha zaslužek, dohodki, denar, kdo bode potem plačeval podedovani dolg? Pa še drugo korist nam prinese železnica, tako pravijo. Veliko tujcev bode prišlo, vse boš lažje prodal, hiše in polje bode imelo veliko večjo ceno. Pa kako prijetno bode to, če imaš v mestu kaj opraviti; vsedeš se na železnico, v pol uri si pa v Celovcu, in tako si prihraniš čas, vrh tega še mraza ne boš trpel v vagonu. Tako ali jednako si misli marsikteri, tako se govori v gostilnah za mizo in doma za pečjo.

Marsikdo je celo tako navdušen in velikodušen, da obljubi že kupiti „akcijo“ po 100, 200 ali še več goldinarjev. Saj pravijo, da ta denar ni izgubljen, ampak da dobimo 4% od njega (??); to najmanj, če se železnica dobro obnese, pa še več. Čim več denarja vkup pride, bolj gotovo dobimo železnico.

* Prevalje ležijo tudi ob železnici in vendar propadajo fužine; ravno tako Hüttenberg, poleg mnogih drugih krajev. Železnica sama še ne more rešiti fužin! Ured.

— Marsikom se ta misel dopade, in on se podpiše posebno, ker nekteri uplivni, s križcem odlikovani gospodje sami okrog hodijo in ljudem prigovarjajo. Tudi občinskim zastopom se zdi ta misel izvrstna in občina v Borovljah obljubi 3000 gld. k železnici, občina Podljudelj 2500 gld.

Tako govorijo „gospodje“. A poslušajmo tudi, kaj pravi kmet k temu! Naš kmet je počasen, počasno hodi, počasno misli, a dobro premisli in na vse strani. Ja, za Borovlje, za fužine to že verjamemo, da bo železnica dobra. A kaj pa mi kmetje? Nam je železnica v škodo, pa naj reče kdo kar hoče. Železnica nam bode vzela še majhni zaslužek, kterege nam nese vožnja pri fužinah. Predrago vozimo, pravijo. Ja, zakaj nam pa niso napravili takšne ceste, da bi lahko boljši kup vozili. Saj smo že prej, ko se je cesta zidala, rekli, da hočemo, če se napravi na pravo stran od mosta proti Žihpoljam, po 16 krajcarjev voziti, ker bi bilo skoraj na pol bliže do Celovca. Tudi za občine bi bilo boljše; šodra bi manj potrebovali, znani spomenik pa bi prav lahko pogrešali. — To je samo za tiste, ki imajo pri fužinah zaslužek. Za vse druge kmete, in teh je večina, pa bi bilo sploh boljše, da bi fužine popolnoma nehale. Fužine nam jemljejo najboljše moči. Fantje komaj dorastejo, grejo rajši delat v fužino, nego bi služili pri kmetih, ker tam dobijo boljše plačo.

Kmetu pa pomanjkuje zaradi tega hlapcev in on jih mora visoko plačati, če hoče koga dobiti, in še ti bi le radi malo delali, a tem boljše jedli.

In sploh, kaj pa bodo po železnici vozili? Blago, kar ga izdelajo fužine, spelje železnica lahko s par vagoni dvakrat na teden naprej. Da bi se pa ravno toliko ljudij vozilo iz Rožne doline v Celovec in narobe, je komaj verjetno. Saj je še pošta večkrat prazna, kakor zasedena. Potem pa največji križ delajo postaje (štacije). Ena bo menda Podljudeljem, druga nad Svetno vasjo. Predno tisti, ki blizu Drave stanujejo, pridejo na te postaje, so lahko že na pol pota proti Celovcu. Od kod si bode toraj železnica svoj zaslužek jemala?

Kmet nima kaj prodati; žita si pridela toliko, kolikor ga za dom potrebuje, lesa skoraj nikjer ni več. Pa če že ima, kar mu boljši kup pride, če upreže svojega konja ali vola in pelje to v mesto, kakor da bi plačeval železnico. Zato precej dvomim, od kod bodo dobili tistih 4% za akcije! Zastouj

Podlistek.

Suhi borovec.

Hodeč po potu, ki pelje iz Bajtišča v Sele, stopaš najprej ob derečem potoku, po hladnem jarku, med strmim skalovjem. Ko se svet malo odpre, zavije pot na levo stran v hribe. Po strmim in slabem tiru prideš po jednournem potovanju do strmega roba, ki se imenuje „pri suhem borovcu“. Ko stopiš na rob, skoraj se ti zmoti v glavi, dokler gledaš v globočino. Tam šumi bajtiški potok, pribobneč izpod snežene Košute. Morda bi rad vedel, kako pride ta rob do takega imena? Poglej v globočino pod robom in zagledal boš mogočen borovec, tröhneč in razsuhel. Nekdaj je stal na tem robu, zdaj leži pod njim. Minula bodo leta in za borovcem ne bo več sledú; le spomin nanj bo ostal med ljudmi, zakaj mesto, kjer je nekaj stal, je dobilo po njem svoje ime.

Nedavno sem stal sam na tem robu, gledaje prhlo drevo. Zamislil sem se nehoté v minule čase in sem skušal si sestaviti zgodovino tega nekaj orjaškega drevesa. Povedati čem, kako je suhi borovec vzrastel, kaj je doživel, in kako je sklenil svoje življenje.

I.

Pred davnim davnim časom je zanesel veter od Bog ve ktere strani malo borovo semence na ta strmi rob, in padlo je med majhne kamenčke v zemljo. Prijazno solnce in dobrodejna mokrota povzročila sta kmalu, da je pognala iz majhnega

semena nežna kal. Ta se je vedno bolj in bolj razvijala in je poganjala svoje koreninice vedno dalje v skalnati svet. Mrzel veter je divjal čez rob, a mala rastlina se je ustavljala vsem nezgodam, kajti varovale so jo male skaline, ki so jo obdajale od vseh strani. Prišla je mrzla zima in beli sneg je pokril vso prirodo in ž njo tudi našo rastlinico. Tu pod snežno odejo je spavala prvo zimo globoko spanje, ne meneč se za mraz in burjo, ki sta brila čez rob. A vrne se zopet spomlad, sneg skopni in tudi naš borovček pogleda na novo v svet in raste veselo kvišku. Ne mara za nevihto, ne za mrzle sape, tudi ne za pripekajoče solnce, ki se posebno upira s svojimi žarki v ta kraj. Preteče nekaj let in na mestu majhne rastlinice gledamo že prijazno drevesce, razprostirajoče svoje temnozeleno majhne vejice na vse strani. Čvrsto žene vrh in se vzdiga leto za letom više in više. Tako je postal naš borovček že kmalu veličasten borovec. Močna skorja ga obdaja in deblo je postalo debelo, da bi ga komaj obsegel doraščen mož. Kot orjak stoji tam na robu, ustavlja se vihri in burji. Tako je dorastel naš borovec, pa kaj je doživel?

II.

Mnogo mnogo je doživel v tem času in je izkusil marsikaj. Poldrugistokrat je gledal, kako se priroda prebuja v novo življenje, ko pride lepa spomlad. Gledal je tudi, kako iz otajanih tal prikljuje nežne cvetlice in kako zopet ozeleni drevo in grm. Priletele so drobne ptičice iz daljnih krajev, da skakljajo in žvrgolijo po temnem gozdu. Tudi njega so prišle obiskat, tudi v njegovih vejah si je izbrala marsiktera dvojica prostor za majhno

gnezdice. In ko so mladiči pokukali iz jaje in stari jim donasali živež, tedaj je imel tudi naš borovec svoje veselje nad njimi, čeravno so enotero čivkali ves dan.

Pod veličastnim drevesom so se zbirali pastirji, ko so pasli domače ovce in kože po strmih robovih. Tu so se kratkočasili in se razveseljevali z različnimi igrami. Sem so prihiteli, ko je prišla nevihta in je dež potokoma lil. Borovec je pa imel veselje nad njimi in nikdar se ni utrudil poslušati njih nedolžnih šal in burk. Srečna mladost! tebi minevajo dnevi med igranjem in smehom.

Pri borovcu sta se srečala čvrsti mladenič in zala deklica. Sedla sta na rob in si obljubljala večno ljubezen in zvestobo. Vse je tiho na okrog. Luna plava mirno na nebu. Zvezde ljubko in milo migljajo. Vso naravo pokriva tihota, samo potok šumlja čarobno v jarku. Stari borovec, slišec take obljube, zašumi s svojimi vejami, ko da bi potrdil, kar si mladina obeta.

Mimo borovca se je vračal domov marsikteri mož, priden delavec. Srečen je in zadovoljen, ker je delo dobro dokončal. Tu stopi v senco, odloži težko butaro in si briše pot raz čela. Žena mu pride naproti; še otrok veselo priskaklja, ko zagleda svojega očeta. Veseli so, da se zopet vidijo. Ko se nekoliko odpočijejo, gredó prav srečni domov, saj ni daleč v Sele!

Utrujen od dolgega pta se je naslonil marsikteri starček na borovec. Odkril je svojo plešasto glavo in si hladil v senci svoje vroče čelo. Prisedla je tudi stara ženica, sključena pod težo let, in govorila sta od časov, ki so minuli, od mladih let, ki jih ni več. Tedaj se zamisli tudi naš borovec

Naročajte in razširjajte „Mir“!

jih čakajo. — No, da bi pa ravno veliko ptujcev prišlo, zato imajo lepše in boljše kraje drugod. Znano je, da je Rožna dolina in celovška okolica po zimi najbolj mrzla, po leti najbolj topla, in poleg tega nobenega jezera, nobenih kopalnic ni tu, kar ljudi ravno na se vleče. Ja, če bi šla železnica skozi Ljubelj na Kranjsko, to bi bilo kaj drugega. Pa saj smo temu sami krivi. Bil je nekdanj čas se potegovati za železnico čez Ljubelj, če bi imeli v državnem zboru zastopnikov, ki bi bili to storili. A volili smo Ghona, ki nam je vendar v obličje povedal, da je proti tej železnici. To je šlo enkrat, dvakrat, v tretje pa itak rado gre. Toraj nobene koristi imeti, a zato zopet večje davke plačevati — je pač prevdarka vredno. Premislite in sodite sami!

Železnica samo iz Celovca v Rožno dolino ostane mrtvorjeno dete, nam dosti koristiti ne more. Pomagati nam more le železnica preko Ljubelja do Trsta, ki bo na korist celi deželi. — Kmete s tem pa opozarjamo, naj ničesar ne podpisajo in naj se ne zavežejo za nobene akcije. Podpisano je hitro in lahko, a potem plačati je težko! Koliko kmetov v Ziljski dolini se je bridko kesalo, da so podpisali, in mnogi mnogi tožijo, kako jim železnica ni prinesla nobenega dobička, temveč le škodo. Zató Rožani, varujte se, dokler je še čas! —??—

Jugoslovanski klub.

Kar smo dolgo časa želeli in pričakovali, se je zgodilo. Slovenski in hrvaški državni poslanci se združijo v jeden t. j. v jugoslovanski klub! V edinosti je moč! Resničnost našega pregovora se bode pokazala tudi v tem slučaju. Vsaka vlada se bode morala ozirati na tak klub. Zató ga prav z veseljem pozdravljamo, ker bode gotovo na veliko korist slovenskega in hrvaškega naroda.

Pismo, s katerim poslanci naznanjajo svoj sklep, se glasi:

„Danes so se na poziv gosp. dr. Laginje zbrali na skupno posvetovanje naslednji slovenski in hrvaški državni poslanci: gg. Biankini, Borčič, Dapar, dr. Ferjančič, dr. Gregorčič, dr. L. Gregorec, Koblar, Kušar, dr. Laginja, Nabergoj, Perić, Pfeifer, Povše, Fr. Robič, Spinčič, dr. Šušteršič in Višnikar.

Uvažujoč željo, ktera se je od več strani javno izrekla, da bi se namreč v novem državnem zboru vsi slovenski in hrvaški poslanci za uspešno delovanje združili v edinstven parlamentarni klub, izjavili so že na tej prvi razpravi zastopniki vseh strank soglasno, da je vkljub vsem načelnim razlikam ne samo mogoče, nego gledé na dobljene izkušnje in na korist naroda uprav potrebno, da vsi hrvaški in slovenski poslanci v prihodnjem državnem zboru osnujejo med sabo parlamentarno skupino v svrhu odločnega solidarnega postopanja v narodnostnih in gospodarskih vprašanjih.

Izrekli so nadalje, da oživotvorjenje te namere prepuščajo vodstvom raznih političnih strank v posameznih pokrajinah — ter so zastopniki vseh strank izjavili, da so njih vodstva pripravljena stopiti v za to potrebne dogovore. — Po nujnih opravilih zunaj Dunaja zadržani poslanci gg. dr. Bulat, grof Coronini, dr. Klaić, vitez Šupuk in M. Vošnjak so izjavili posredno svoje soglasje.

Na Dunaju, dné 26. novembra 1896.“

in čuti, da mu več ne ozelenijo vse vejice. Res, vse na svetu mine, to že mora biti!

Hodilo je mimo borovca še veliko število popotnih ljudij. Eni gredo drugam si iskat dela in zaslužka, drugi mislijo svoje znance obiskat, tretji kliče svitli cesar med vojake. Tukaj so jemali od svojih domačih slov in pogosto se bitko jokali, ker se gorjanec z vsemi silami oklepa svojega domačega kraja. Ko so se pozneje vračali zopet domov, pozdravljali je je borovec radostno s svojim šumenjem. Mnogo jih pa ni več bilo nazaj. So mar v tujini našli zaželjeno srečo? Je mar že krije zeleno obraščen grob? Kdo ve?

Preživel je stari borovec več rodov in zatraj je gledal marsikaj, kar je pozabljeno ali nam skrito. Gledal je še bele vetrinske mnihe, ko so iz podravske Kaple jahali v Sele, božjo službo opravljat. Trobili so na potu, in tako ljudem naznanjali svoj prihod. Mule so jim bile železnice, trobente pa telegraf in telefon. Gledal je še stare sege, staro ljudstvo in staro poštenost; gledal je pa tudi že, kako propada marsiktera hvale vredna navada in se vriva novodobni blišč. Bo mar to srečo doneslo?

Še nekaj posebnega je gledal naš borovec. Vse človeško življenje se je motalo mimo njega. Nosili so mimo novorojenca k sv. krstu gori v cerkev sv. Urha. Ravno iste je gledal pozneje zopet na potu v cerkev. Bili so veselega srca in jasnega obraza. Svati so spremljali ženina in nevesto v cerkev, da tam skleneta zakonsko zavezo za vse življenje. Skupno hočeta odsihmal nositi življenja srečo, veselje in žalost. Čez leta gredo isti ljudje zopet mimo borovca. V leseni

Mi le želimo, da postane osnovana zveza prav trdna, da združi vse Slovence in da vedno neustraseno, odločno in uspešno deluje po našem starem geslu: Vse za vero, dom, cesarja!

Slovenski vpisi v zemljiški knjigi.

Interpelacija poslanca dr. Ferjančiča in tovarišev na pravosodnega ministra v drž. zboru dné 20. novembra t. l. se glasi:

Načelnik „Hranilnice in posojilnice za št. Štefan na Zili in okolico“ se je obrnil na podpisane z naslednjo pritožbo: „Dné 12. oktobra t. l. prišel je načelnik tega hranilnega in posojilnega društva Boštjan Habrin v Šmohor (na Koroškem) k tamošnjemu c. k. notarju s prošnjo, naj bi izposloval vknjižbo dveh slovenskih zadolžnih pisem v zemljiško knjigo, a dobil je zasmehljiv odgovor: „Jaz nočem s to »windiš« hranilnico nič opravila imeti, pojdite k okrajnemu sodniku, mogoče vam on to stori.“

Potem šel je načelnik k c. k. okrajnemu sodniku z isto prošnjo. Pa tudi tukaj je bil odvrnen, češ, „da se zemljiška knjiga piše v nemškem jeziku in da so vpisi v slovenskem jeziku neveljavni.“

Šmohorski sodni okraj ima po zadnji ljudski štetvi zraven 5472 Nemcev 4654 Slovencev. Vendar niti okrajni sodnik dr. Snetivy, niti sodni adjunkt Martinak in c. k. notar niso slovenskega jezika zadostno zmožni.

Tu se vnebovpijoče odreka pravica.

Gledé na izjavo, ktero je podal nje ekscelencja gospod pravosodni minister v seji budgetnega odseka dné 24. oktobra t. l., „da se justična uprava drži načela, da bodi v svoji domovini vsakdo v svojem jeziku zaslišan in dobode tudi v istem jeziku rešitev“ — vprašajo podpisani: „Noče-li nj. ekscelencja ta slučaj odločno pravice in zanemarjanja dolžnosti od strani dotičnih funkcionarjev (uradnikov) preiskati dati in potem, če se pokaže resničnost — o čemer se komaj more dvomiti — zasluženo kaznovati, in nadalje hoče-li potrebno ukreniti, da to nekvalifikovano preziranje slovenskega ljudstva izgine iz pravosodja?“

Na Dunaju, dné 20. nov. 1896.

Dr. Ferjančič, dr. Šušteršič, Borčič, Spinčič, Robič, Koblar, Višnikar, dr. Lang, dr. Dostal, dr. Klaić, Povše, Kušar, Biankini, Perić, Dapar, Pfeifer, dr. Gregorčič.

Dopisi prijateljev.

(Kronski darovi za velikovško šolo.) Pozivu celovške podružnice družbe sv. Cirila in Metoda so se odzvali ter za slovensko šolo darovali: Celovski rodoljub 20 kron; Simon Čemer, župnik na Žihpoljah, 40 kron; trije kolavdatorji v Dobrlivesi St. L., J. P. in F. M. namesto kolavdiranja v Velikovec 16 kron; kmetovalci v šent-lipški fari: J. Urh 2 kroni, A. Jamer 1 krono, T. Zagar 1 krono. Povodom godú preč. g. dekana Andreja Wieserja v Grabštanju zbrani č. gg. duhovniki grabštanske dekanije 44 kron; Božidar Štifar, gimn. profesor v Kalugi na Ruskem, 2 kroni. Vkup 126 kron. — Hvala! — Živeli nasledniki!

Za pobita okna so darovali: Preč. g. dr. J. S. v Celovcu 5 kron; celovška Slovenka 4 krone; Matija Wurzer, župnik

krsti neso ali peljejo soseda k večnemu počitku. Zadnjič počivajo tukaj, kjer so v življenju tolikokrat posedali. Nehoté se užalosti tudi borovec in izdihne: „Tudi za me bo prišel čas, da pojdem v večni pokoj!“

III.

Naš borovec je doživel celo stoletje in še drugega polovico, a časa zob ga je vendar le zdrobil. Moči so ga zapuščale, leto za letom je ozelenela ena veja menje. Posušil se je, črvi so se mu zajedli v drob; ostalo je s časom samo brezvejnat deblo, še trdno, ali golo in sivo. Ko so opešale še korenine, odbila mu je zadnja ura, in zdaj se mu je bližala smrt. Bila je viharna noč. Blisk je razsvitljeval temoto. Grom je pretresal hrib in dol. Vmes je pa tulil veter, da je bila groza. Ko jutro postane, bil je rob prazen, pod njim v jarku pa je ležal suhi borovec. Z velikim ropotom je telebnil raz rob, ko je vihar vanj uprl vso svojo moč. Zdaj samotne trohni. Polagoma razpada njegovo deblo. Veter bo razgnal njegove ostanke na vse strani. Od nekdanj mogočnega borovca kmalu ne bo več nobene sledi. — Do tje pa naj gleda memogredoče ljudi, vesele in žalostne, včasih pa tudi pisalca teh vrstic, ki so zapisane v spomin toliko slavnemu orjaku „suhemu borovcu“. Ožbolt.

Smešničar.

* Mojster: „Poglej, koliko je na uri?“ Fant: „Nič.“ Mojster: „Kako to?“ Fant: „Saj še ena ni.“

* Mož: Nocoj se mi je sanjalo, da sem bil v Rimu. Žena: Ali nisi mogel mene seboj vzeti? Zdaj vidim, kako malo maraš za me!

v Rušah, 4 krone; župan Matija Prosekar v Kotmarivesi 2 kroni; župnik Franc Rup v Selah 2 kroni; društvo „Sloga“ v Cadramljah „za pobite šipe, da šolarji ne zmrznejo“, 40 beličev; Božidar Štifar, gimnaz. profesor v Kalugi na Ruskem, 2 kroni „proti naporu velikovških vandalov“; S. G. 4 krone, „da se pribije na steno visoka omika oziroma surovost naših nasprotnikov“. — Vkup 23 kron 40 beličev. — Hvala! — Živeli nasledniki!

Iz Celovca. (Knjige družbe sv. Mohorja.) Letos je bilo treba razposlati 75.227 udom vkup 451.362, t. j. štiri sto eden in petdeset tisoč, tri sto dva in šestdeset knjig! Razpošiljati se je začelo dné 17. oktobra; razpošiljalo se je med tem časom 32 dnij ter končalo dné 28. novembra. V tem času se je po železnici odposlalo 945 zabojev, težkih vkup 107.156 kilogramov. Po pošti je šlo 540 zabojev. Samo v Ameriko se je poslalo 183 zabojev po pošti in 13 velikih zabojev. — Številke govoré! Mnogo truda in dela je treba, predno se lepe knjige priredijo in razpošljejo udom, ki jih gotovo vsi z veseljem sprejmejo. Naj jih tudi, zlasti zdaj ob zimskem času, pridno prebirajo in si izobražujejo um, blažijo sree in vнемajo ljubezen do vere, doma in cesarja. —rn—

(Še enkrat beseda „windiš“.) Ker smo se zadnjič uprli temu, da gospodje pri našem sodišču rabijo besedo „windiš“, namesto pravega slovenskega imena, nas po stari surovi navadi napadajo „Freie Stimmen“. To je najboljši dokaz, da je naš ugovor bil povsem na mestu. Poudarjamo tú še enkrat, da se s svojimi opazkami nikakor nismo dotikali sodniškega poslovanja gosp. sodniškega nadsvetovalca dr. Heissa, ker poznamo istega kot dobrega jurista in vestnega uradnika. Ali temu odločno ugovarjamo in bodedo dosledno odločno ugovarjali, da se pri uradnih opravkih na našem sodišču rabi razžaljiva beseda „windiš“, in sicer večkrat ter od raznih nemških uradnikov, posebno proti našim slovenskim kmetom, kar nam je povsem znano. Vsak uradnik, osobito pa predstojnik urada, naj rabi besede, kakoršne se spodobijo, ne pa psovke, in dobro bode. — Celovška švabska klepetulja nam v svoji nesramni notici očita „Spitzelthum“. Čudno se bere taka beseda v listu, kateri, kakor znano, z veliko drznostjo zasleduje vsako slovensko gibanje in najmanjšo reč zavija in spravljaja na dan. Kdor ima maslo na glavi, naj nikar ne hodi na solnce; ali poznaš ta pregovor, ljuba švabska klepetulja iz stolnih ulic? Prav „od zgoraj“ nasproti listi naš „Mir“ zmerjajo z „Hetzblätchen“, in vendar se ravno isti listi repenčijo nad vsako malenkostjo, ktero prinaša „Mir“ ter se s tem sami bijejo po zobéh. Bojijo se javnosti in hočejo zakrivati svojo slabo stran, zato pa je toliko vika in krika, ko privlečemo na dan njih sramoto! Mi pa se njihovega upitja ne strašimo in se ga čisto nič ne bojimo. Hodili bomo po svojih potih in hvalili, kar je hvale vrednega; karali pa od kraja vse, kar grajo zasluži. Mislimo, da se razumemo.

(Izpred sodišča.) Pred celovskim deželnim sodiščem vršilo se je zadnji čas več važnih obravnav, ktere moramo vsaj na kratko omeniti. Pri volilnem shodu na Vinogradih nad Vetrinjem je bil občinski sluga Lasnig primeril župniku preč. g. dr. Amšl-u besedo „schwarzer Pfaff“. Zavaljo tega je tožil g. župnik Lasnika zaradi razžaljenja časti. Prvi sodnik, dr. Burger, je oprostil Lasnika, rekoč, da beseda „Pfaff“ ni razžaljiva!! Deželno sodišče pod predsedstvom dr. Heissa pa je to razzodbo zavrglo, pripoznalo, da je beseda „Pfaff“ razžaljiva psovka in obsodilo Lasnika na 24 ur zapora in plačilo stroškov. — Državno pravdnštvo je tožilo na zahtevo c. k. okrajnega glavarstva prireditelje in govornike volilnega shoda na Vinogradih. Ker pa niso mogli najti ničesar, kar bi bilo zoper postavu, se je pravda ustavila.

(Deželna hipotečna banka.) Poročilu, poslanemu nam od vodstva tega zavoda, povzamemo: Za posojila je prosilo od 1. julija do 1. novembra 225 prosilcev s skupnim zneskom 1.079.360 gld. Dovolilo se je 121 prosilec vkup 609.100 gld., odbilo 11 prošenj s 24.200 gld.

Iz Slov. Plajberga. Pri nas je še precejšno število pravih Slovencev, pravcati narodnih korenjakov. „Nemška“ kultura še ni tako izpridila našega ljudstva, kakor Podljubeljem, Podgoro in v Borovljah, akoravno se rudarsko društvo (Alpine) v osebi svojega ravnatelja na vse pretege prizadeva, naše še nezavedne ljudi zbegati ter zmešati. Pri tem delu ima znani nemško-nacijonalni trinog našega učitelja na strani kot pomagata, ki sovraži lepo našo domačo besedo. Kako krivično postopa ta nemška, zoper-avstrijska „gospôda“, se je pokazalo pri zadnjih volitvah, kakor je „Mir“ ob svojem času poročal. Žalostno je, da javna oblast tak protipostavni, nezaslišani pritisk teh mogočnejšev neverjetno podpira. Imamo še mnogo nepokvarjenih korenjakov, ki bi se radi žrtvovali za svoje svetinje, za vero in materinsko besedo, za domovino in narod, pa niso še dovolj izkušeni v zahtevanju svojih pravic. Posebno so prepohlevni. Pri zadnjih volitvah se je vendar upal neki vrli narodnjak okrajnemu glavarju Mac Nevin-u naravnost povedati, da

je splošna želja pri večini naših kmetov slovenski pouk v šoli, ker so pri nas skoro izključno le trdi Slovenci. Na to pa je mogoče zarezati, da naš cesar potrebujejo nemške vojake in zagadatelj bo šola nemška!*) Národní poštenjak je na to umolknil in se ni upal več besede ziniti. — Smešno je res tako žaltave, puste in neumne besede govoriti v odobravanje velike krivice. Ravno naš presvitli cesar so s svojim občevanjem z vojniki tolikokrat pokazali, kako spoštujejo ljudstvo. Sami so kos skoraj vsakemu narečju avstrijskih národov, razveselijo vsakega z veliko dobrotljivostjo v govoru. Kaj koristi našej državi, če se ponemčijo naši vrli Slovenci ter jim vzame kar je najboljšega. Saj so Slovenci kakor verni katoličani tudi najzvestejši podaniki, kateri odkritosrčno ljubijo svojega milega cesarja. Naj bi torej razni krogi vendar enkrat prenehali s ponemčevanjem. — Onim liberalnim in nacionalnim Nemcem, ki hočejo vse s siloma potujčiti, kličem z ogorčenjem in zaničevanjem, naj se sramujejo, da rabijo tako podla in nizka sredstva v dosego zoperavstrijskih in protiverskih namenov. — Vi dragi rojaki, zavedajte se in ostanite zvesti in trdni v boju za naše národne svetinje! —st—

Iz Medgorja. (Shod.) Naša podružnica sv. Cirila in Metoda je imela v nedeljo 15. novembra svoje letošnje zborovanje. Hvala Bogu, da ne v bližini ne v daljini ni bilo kake nalezljive bolezni, da se ni bilo treba bati prepovedi. Zbralo se je nad sto slovenskih kmetov in kmetic, kateri so pazljivo poslušali najprej navdušeni pozdrav predsednika, našega vrlega slovenskega kmeta p. d. Muceljna. Potem so domači cerkveni pevci in pevsko društvo združeno zapeli nekatere pesmi iz nove pesmarice Mohorjeve družbe. Sledil je potem zelo imenitni navdušeni govor radiškega gospoda župnika o stari in novi šoli; ta govor je napravil mnogo vtis in ljudem oči odprl ob vseh sedanjih „proste“ ali brezverske šole. — Tretji govornik, domači g. provizor, je posvetil v namene prostozidarjev in povedal, kako so današnje šole in šolske postave čisto po želji te kačje zalege vravnane, kako sedanjí učitelji hočejo veronauk čisto iz šole spraviti. Proti temu in proti usiljevanju tujega jezika se ustavlja društvo sv. Cirila in Metoda, in vsaka podružnica, torej tudi naša, ima en del tega dela izvršiti. — Poslušalci so potem še veseli poslušali lepe slovenske pesmi in radi darovali vsak po svoji moči za našo družbo. Rapizar.

Iz Švabeka. (Lovrenc Krištof †.) Zgubil si ljubi „Mir“ pridnega naročnika in čitatelja, a mi odkritosrčno prijatelja in domovina zvestega sina. Preminul je dné 4. nov. g. Lovr. Krištof, lastnik Stogartovega posestva, star stoprav 46 let. Rajni užival je po pravici vsestransko spoštovanje in zaupanje. Deloma kot župan, deloma kot občinski svetovalec, bil je vsa leta delaven v občinskem odboru brez vsake sebičnosti v blagor občine. Miren, vesten, premišljen pri posvetovanju, odločen v dejanju, a do skrajnosti odločen in neupogljiv v verskih in národnih zadevah. Krščansko svoje prepričanje je vedno dejansko skazoval in če tudi nemščine popolnoma več, priznaval se je povsod ponosnega, navdušenega Slovenca. Slovenska zborovanja je vsikdar rad obiskaval in se naših napredkov srčno veselil. V mladih letih šolal se je tudi nekaj časa v Celovcu, bil je torej nekoliko razumejši mimo navadnega kmeta, národnjak iz lastnega previdjenja in prepričanja. Sleparki, vzlasti taki, ki ob času volitve hodijo okrog ljudstvo motiti, so se njega koj pridno izogibali, dobro vedoč, da sicer tako miroljubni in prijazni oče Stogart zasmodi jim prav tja pod nos, brez ovinkov in razumljivo, tisto šmentano reč, ktera takim ptičkom najhujše mrzi — resnico. Ves čas opravljal je službo cerkvenega ključarja pri znani cerkvi na sv. Mesti, ki se je zalemu, ličnemu možu kaj lepo podajala. Olepšanje cerkve bilo mu je izvanredno veselje in je v to svrhu mnogo žrtev in truda daroval; res vsestransko bodemo ga občutljivo pogrešali. Pri zadnji volitvi nismo Stogarta več pričakovali, kajti dušila ga je že smrtna kal v prsih in noge odpovedale so službo, pa — ganljivo bilo je gledati — da spolni dolžnost vestnega katoličana in domoljuba, dá se, čeravno z veliko težavo na volišče peljati, in oddavši svoj glas odpeljal se je nazaj na smrtno posteljo, ktere ni več zapustil. Pogreb bil je seveda jako sijajen; vsaka hiša v fari bila je dobro zastopana, a tudi izven fare prišlo je mnogo prijateljev, med njimi več gospodov iz Pliberka in edini lastni brat, g. okrajni sodnik iz Šmarja na Štajerskem, da skaže tužnim srcem blagemu pokojniku zadnjo ljubav. Na gomili zdihovala je zapuščena vdova ter petero nedoraslih otrok, a z njimi vsi navzoči; suho ni ostalo nobeno oko. Počivaj tedaj, ljubi nam prijatelj, mirno tu v domači zemlji tik domače cerkve; naj bi ljubezen tvoja do

*) Ta beseda je vredna moža, ki jo je izustil! Mi mu le svetujemo, naj pogleda malo v zgodovino, da se nauči, kolikokrat so ravno Slovenci s svojo krvjo branili domovino. Ali bodo to storili tudi ljudje, okuženi po prusjaskem dahu, — je vprašanje! Ured.

cerkve katoliške in domovine slovenske naprej gorela v srcu vseh slovenskih mož, katerim si bil do zadnjega svitel izgled, kako se jim je obnašati in izpolnovati svoje dolžnosti! —a—

Politični pregled.

Avstro-Ogerska. V državnem zboru so sprejeli postavbo o povišanju uradniških plač po želji vlade. Za uradnike so sedaj poskrbeli in sicer, kakor vselej, večinoma na stroške nižjih stanov, zlasti kmetov. Upravičeno je vprašanje: Kdaj pa pridejo kmetje na vrsto; kdaj se zanje kaj stori? — Deželni proračun za Češko kaže za bodoče leto 5 milijonov goldinarjev primanjkljaja. To pride odtod, ker je država potegnila malone vse dohodke na se; dežela pa mora delati dolgove! — Koroški deželni zbor se snide, kakor čujemo, dné 7. januarja prihodnjega leta. Kdo bode deželni glavar, še ni določeno. — Češki deželni odbor bode predlagal deželnemu zboru, naj se tudi na kmetih vpeljejo direktne volitve. — Ogerski kaplan V. Knežič je bil obsojen na eno leto v ječo in na 200 gld. globe, ker je večkrat s prižnice govoril zoper civilni zakon. Ali to ni očitno preganjanje katoliške cerkve?

Druge države. V Nemčiji se stroški za vojaške namene hudo množijo. V 10. letih so narastli od 450 na 750 milijonov. — V Bolgariji so imeli volitve za sobranje ali državni zbor. Vladni kandidatje so skoro povsod zmagali, kolovodje vladi nasprotnih strank pa nikjer. Do izgrediv je ob tej priliki prišlo v Sredu in Caribrodu, kjer je bilo več oseb ubitih. — Na Turškem krščanska kri še vedno teče v potokih. Pred nekaj tedni so Turki obkolili neko armensko mesto; hišo so požgali, možake pomorili, mladeniče in dekleta odpeljali v sužnost, ter tako popolnoma opustošili mesto, ki je štel 20.000 prebivalcev. V Carigradu Turki večkrat pod varstvom policije hodijo po armenskih hišah in kristijane lovijo in morijo. Jetnike spravijo za par dni v ječe, potem jih pa nalože po noči na ladije, jih odpeljejo iz pristanišča in jih potopijo. — Srbski kralj Aleksander je v Rimu obiskal tudi papeža, s katerim se je pogovarjal tri četrt ure. Pravijo, da se med Srbijo in papežem napravi pogodba (konkordat). Listi pišejo, da se kralj Aleksander zaroči s princesinjo Beatrico Koburško, ki ima menda 40 milijonov dote. Take neveste pa že ni prezreti. Srbiji bi dobro došla.

Novičar.

Na Koroškem. Zelo mnogo se v zadnjem času piše in govori o železnicah, ktere mislijo zidati proti Trstu. Nekteri se potegujejo za železnico preko Tur in Predila, drugi za ono čez Bohinj, Ljubelj itd. V tej zadevi je šlo več deputacij na Dunaj. Ministri obljubijo vse, a kaj se bode zgodilo v resnici, nihče ne vé. Rožani se vnamajo v zadnjem času za krajevno (lokalno) železnico iz Celovca v Rož. O tej govorimo na drugem mestu. Pri ministru je bila tudi deputacija prosit za železnico iz Sinčevasi v Žel. Kaplo. Naša misel je, da bomo na to železnico še precej časa čakali. — Celovčani hočejo zidati hišo z velikimi dvoranami (Stadtsäle) za zborovanja, veselice itd. Najbolj bi večjih dvoran za zborovanja potrebovali Slovenci. — V prerovu pri Celovcu je utonil 42letni J. Smolej. — Vlak je povozil blizu celovškega južnega kolodvora 45 letno delavko R. Javnik. Ali se je pone srečila, ali sama poiskala smrt, se ne vé. — Samomori se množijo žal tudi na kmetih, kakor kažejo poročila iz raznih krajev. — Od več strani poročajo o potresu, ki so ga čutili dné 1. dec. posebno v Kanalski dolini. — V Trbižu so na novo poživili „schulverein“—ovo podružnico, ki je več let spala. Kdo jo vodi? C. kr. gozdni adjunkt Ruckensteiner in učitelja Trunčnik ter Proš. Vedno stara pesem! Kaj bi rekla švabske „Freie Stimmen“, ko bi bil v odboru Ciril-Methodove podružnice kak c. kr. uradnik ali učitelj?! — Pri Siberniku v Št. Urhu nad Mostičem se je nedavno 4letni otrok grel pri ognju v kuhinji. Vnela se mu je obleka in otrok je zavoljo tega v hudih bolečinah umrl.

Na Kranjskem. Mestna hranilnica v Radovljici je imela meseca novembra 88.441 gld. denarnega prometa. — V Novem Mestu snujejo kat. društvo za mladeniče. — Od 2. do 9. dec. sta vodila č. oo. Doljak in Vrhovec misijon v Križah pri Trziču. — Novi lovski zakon za Kranjsko ni dobil najvišjega potrjenja. Vlada ga neki ni priporočila v potrjenje, ker se boji, da bi župani, ki bi po predlogi imeli odločevati o gozdnih škodah, dovolj nepristranski ne postopali. Ta izgovor je čisto piškav! — Za župana v Trziču je po dolgih vojskah izvoljen Nemeč K. Mally. Ali hoče na Kranjskem nemškutarstvo zopet povzdigniti glavo? Celovške „Fr. Sr.“ kar veselja poskakujejo nad to izvolitvijo, in to pove dosti! Mislimo, da je skrajni čas, da se naši kranjski bratje spametujejo. — Nove posojilnice snujejo na Dobrovi pri Ljubljani

in v Škocijanu pri Mokronogu. — Zmrznil je dvaintridesetletni And. Triler blizu Škofjeloke. Bil se je dne 21. novembra t. l. žganja in sadnega mošta napil, potem pa v mrzli noči na cesti obležal.

Na Štajerskem. Novo gasilno društvo so ustanovili v Ormožu. Slava! — V Gradcu so pri dopolnilnih občinskih volitvah zmagali v tretjem razredu krščanski socialisti. Dobili so vseh pet mandatov. Tudi mnogi Gradčani se že kažejo kristijane. V drugem razredu pa so s težavo zmagali liberalci. — Občina Pekre ne bo šulferajnu na ljubo vzdrževala tam nepotrebne nemške šole. Tako je razsodilo upravno sodišče. — Z novim letom 1897. se upeljejo krajnoubožni soviti, ki bodo zanaprej imeli skrb za reveže po občinah. Udje teh bodo: občinski predstojnik, župnik ali njegov namestnik, ubožni oče, občinski ali okrožni zdravnik, potem nekoliko od občinskega odbora izvoljenih občanov. — Slatinski obč. zastop je sklenil slovensko uradovanje. Tako je prav! — Redni občni zbor „Zveze slovenskih posojilnic“ bode dné 17. dec. ob 10. uri v Celji. — Na Dobrni in v okolici sta to leto dva kupovalca nakupila okoli 10.000 škafova jabolk, škafo po 1 gld. 50. kr. Ako bi bila jabolka lepo nabrana, ne obtolčena, bi bili prodajalci še več za nje dobili. Glejte, kaj sadjereja dobička prinese!

Na Primorskem. Pred tednom je v Trstu burja razburkala morje tako strašansko, da je naredilo mnogo škode. Več ladij je bilo močno poškodovanih. Tudi na suhem je divjala hudo in povzročila več raznih nezdod. — V tovarni za žveplenke v Gorici je ogenj napravil škode 12.000 gld. — Msgr. škof Glavina v Trstu je dobil častni naslov nadškofa nadškofije Pelusium v Egiptu.

Pozor!!!

Družbe sv. Cirila in Metoda vžigalice so izšle. Zaklopnice narodnih barv je napis: Vžigalice „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“. Blago je izborno, cene pa iste, kakor drugim vžigalicam. Zaloga samo v trgovini Iv. Perdan-a v Ljubljani. — Ob enem so p. n. občinstvu na razpolago svinčniki naslovljeni: Svinčnik „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“. Narejeni so v raznih barvah in po raznih cenah iz najboljšega materiala. Zaloga je le pri Jos. Petriču, trgovcu v Ljubljani, kolodvorske ulice. — Rojaki! Kupujte in zahtevajte samo takih domačih vžigalic in svinčnikov. S tem ne razširjate samo slovenskega imena, ne dobivate samo dobrega blaga, ampak s tem podpirate tudi družbo sv. Cirila in Metoda! Za božičnico, novoletna darila in godove sezite — Slovenci — po njih!

V Celovcu dobijo se vžigalice in svinčniki „družbe sv. Cirila in Metoda“ v trafiki gospé Izop, kosarske ulice številka 7.

Hellerjeva hišna godbila.

Po Hellerjevih hišnih godbilih in godečem hišnem orodju nosi se godba v celi svet, da vesele navdušuje, žalostne tolaži in po domu žalujoče na milo domovino spominja. V hotelih in gostilnicah so ta godbila namesto godcev, katerih ni vselej dobiti, ter privabijo marsikterega gosta. Za gostirje se priporočajo posebno avtomatična godbila, ki so tako narejena, da drugače ne igrajo, kakor če kdo kak denar noter vrže; na ta način se kmalu sama izplačajo.

Skladbe ali pesmi, ki se godejo, so skrbno izbrane ter so vzete najlepše melodije iz oper, operet, plesov, popevk in zborov. Resnica je nadalje, da je bil tovarnar Heller na vseh razstavah odlikovan s svetinjami ali pa diplomami, da dobiva na tisoče priznanih pisem in da pošilja svoje umotvore celo na kraljeve dvore.

Hellerjeva godbila so pripravna za darila o božiču, novem letu, godu, rojstnem dnevu, birmi itd. Kot razvedrilo se priporočajo samotarnim osebam, kakor duhovnikom, učiteljem in bolnikom.

Tovarna nema podružnic, torej se je treba tudi pri malih naročilih obrniti naravnost v Bern (Švica). Tovarna prevzame vsako popravilo, če bi se kako godilo pokvarilo, tudi od tujih izdelkov. Stara godila prevzame namesto denarja. Plača se lahko tudi na obroke. Ceniki s podobami se pošiljajo zastoj.

Vabila.

— Katoliško-delavsko društvo za Prevalje in okolico bo imelo svoje zborovanje v nedeljo dné 20. decembra t. l. v Farni vasi pri Štoklu ob 3. uri popoldne. Vse ude povabi uljudno odbor.

Tržne cene v Celovcu

dné 3. decembra.

Ime blaga	na birne		na hektolitre	
	gld.	kr.	gld.	kr.
pšenica	5	22	6	52
rž	4	45	5	56
ječmen	3	55	4	44
oves	2	12	2	65
hejda	3	37	4	21
turšica (sirk)	3	16	3	95
pšeno (kaša)	6	80	8	50
fižol	—	—	—	—
repica (krompir)	1	—	1	62
deteljno seme	—	—	—	—
grah	—	—	—	—

Sladko seno je po 2 gld. 50 kr. do 2 gld. 70 kr. kisto 1 gld. 70 kr. do 2 gld. 40 kr., slama po 1 gld. 55 kr. do 1 gld. 80 kr. meterski cent (100 kil). Frišen speh je po 66 do 70 kr. kila, maslo in puter po 1 gld. do 1 gld. 10 kr. — Vozne vole plačujejo mesarji po 115 do 165 gld.

